

ตรีศเคราะห์เทวา (๒).....พระอาทิตย์ สุริยเทพ (๑)

นำเสนอเมื่อ : 6 ธ.ค. 2552

พระอาทิตย์ สุริยเทพ (๑)

*****

สุริยเทพ หรือ **เทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์** ถ้าไม่นำประวัติของท่านยุคหลัง ๆ มายึดถือ โดยค้นประวัติไปยังความเชื่อสมัยโบราณของมนุษย์แล้ว กลับตรงกันข้ามกับความเชื่อสมัยหลัง คือ สมัยปัจจุบันนี้ เราถือว่า สุริยเทพ เป็นเพียงเทพเจาธรรมดาดวงหนึ่ง ไม่ใหญ่ไปกว่าเทพผู้ยิ่งใหญ่ของพราหมณ์ คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และ พระพรหม แต่ในสมัยอียิปต์เมื่อหาพันกว่าปีมาแล้ว ถือว่า เทพเจ้าแห่งดวงอาทิตย์ อันทรงพระนามว่า **"รา"** เป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ มีอำนาจสูงสุดในสวรรค์

พระอาทิตย์ สุริยเทพ

ต่อมาพวก **ปราชี่** ที่นับถือลัทธิบูชาไฟ ก็ยกย่องอาทิตย์เทพว่า ทรงมีมหิทธานภาพสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องด้วยประเทศต่าง ๆ อันกวางพนจากสมัยหินขึ้นมา มีชีวิตความเป็นอยู่ด้วยการเกษตรกรรม หรือ กลสิกรรม เป็นหลัก จำต้องอาศัยดิน ฟ้า อากาศ อันพอดีไม่แปรปรวน โดยเฉพาะพระสุริยเทพผู้ให้แสงสว่าง และความรอนอันเหมาะสมกับฤดูกาล ทำให้พืชถึงกาลเวลางอกงามเต็มที่ มีผลผลิตอันไพบูลย์ เอาามาใช้ดำรงชีวิตต่อไป ดวงอาทิตย์ทำให้ตนกล้าเจริญงอกงามเต็มที่ และยังมีความร้อน ไซตากของต่าง ๆ การรুদ্ধของดวงอาทิตย์ว่ามีประโยชน์มหาศาลนี้เอง ทำให้มนุษย์เคารพพระอาทิตย์มากกว่าเทพองค์อื่น

ในพุทธประวัติตอนหนึ่ง เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูป **"ปางถวายเนตร"** ที่เป็นพระประจำวันของผู้เกิดวันอาทิตย์ หลังจากพระพุทธองค์ได้ทรงตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ได้ทรงเสด็จไปประทับยืน ณ กลางแจ้ง เบื้องทิศอีสาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ) โดยสนพระบาททั้งสองซีก ปลายเท้าแยก ปลายพระกร (แขน) ทั้งสอง ไขว้เบื้องหน้า ประสานพระหัตถ์ทั้งสองไว้ที่กลางลำพระองค์ โดยพระหัตถ์ขวาที่พระหัตถ์ซ้าย ทรงทอดพระเนตรตนพระศรีมหาโพธิ์ โดยไม่กระพริบพระเนตร (ลืมตาตลอดเวลา) เป็นเวลาถึง ๗ วันด้วยกัน สถานที่ประทับยืนนั้นได้มีนามปรากฏว่า **"อนิมิสเจดีย์"** มาจนทุกวันนี้

จากพระอิริยาบถที่ประทับยืนดังกล่าว ได้เป็นมูลเหตุที่ท่านโบราณจารย์ได้คิดแบบอย่างสร้างองค์พุทธรูปปฏิมากรในลักษณะนี้ขึ้น จะเรียกว่าเป็นการบังเอิญหรือไม่ก็ตามที่ ดวงอาทิตย์ ในภูมิทักษิณาทานกำหนดให้อยู่ประจำ ณ ทิศอีสาน ทิศเดียวกับที่พระพุทธองค์ประทับยืน ที่ทรงลืมพระเนตรตลอดนั้นคงจะเป็นด้วยพระองค์ ทรงมีพระประสงค์ที่จะอนุบนอมบูชาแด่ **"ดวงอาทิตย์"** ดังที่มีการขานพระนามพระปางนี้ว่า **"ถวายเนตร"** มาถึงตอนนีแล้วหลายท่านอาจจะสงสัยหรือข้องใจได้ว่าผู้เขียน **"ม้วนัม"** หรือเปล่า อะไรกัน ? เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ยังต้องบูชา **"สุริยเทพ"** ซึ่งมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าด้วยหรือ ? ขอนี้ขอเรียนให้ทราบ ว่า อันลักษณะนิสัยของ **"พระมหาบุรุษ"** นั้น แม้จะเป็นพระพุทธเจ้าแล้วพระองค์ก็มีไต่เยอหยิ่ง ทะนงตน ถือดี อวดเด่น ยกตนข่มท่าน แต่ประการใด แต่ทรงมีพระนิสัยนอบนอมสุภาพ รู้การใดควรไม่ควร

แม้แต่สมัยที่พระพุทธองค์ ทรงเสวยพระชาติเป็น **พระยานกยูงทอง** เพื่อบำเพ็ญพระบารมีนั้น ก็ยังทรงนอมเคารพสักการะดวงอาทิตย์ ทุกเช้า และ เย็น ทำให้เกิดความสวัสดิมีชัย นายพราหมณ์ก็คนก็ตาม ไม่สามารถจะจับนกยูงทองโพธิสัตว์ได้

พระสุริยเทพ หรือ เทพเจ้าเกี่ยวกับดวงอาทิตย์ของชาติต่าง ๆ มักมีปกติโคจร จากทิศตะวันออก มาสู่ทิศตะวันตก ใช้เวลาประมาณ ๑๒ ชั่วโมง ก็จะลับขอบฟ้า ต่อจากนั้นในเวลาเท่ากันก็จะโผล่พ้นขอบฟ้าขึ้นมาทางทิศตะวันออกอีก ได้โคจรเป็นนิจสินเช่นนี้ ชั่วฉับนิรันดร์ พระอาทิตย์ จึงได้ชื่อว่า **“เทพเจ้าผู้จรชั่วฉับนิรันดร์”** ไม่เคยพัก (คือ เติบโตยหลัง) เหมือนดาวพระเคราะห์ดวงอื่น ๆ ขนาดพญาวานรหนุมานชาญสมร ในเรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ เหาะขึ้นไปเพื่อจะขอให้ทานหยุดรถทรง หรือ การเคลื่อนที่ เพราะต้องการประวิงเวลา ในการที่จะต้องสรรหาด้วยยา สังกรณัตริชวา อันเป็นตัวยาสาคัญที่จะรักษาพระลักษมณ์ให้หายขาด ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น พระองค์ก็ยังไม่ทรงปฏิเสศ ไม่สามารถทำได้ แต่ก็ทรงพระกรุณาขับรถทรงเข้าไปในหมู่เมฆ เพื่อโอบบึงลำแสงของพระองค์ ทำให้ดูเหมือนสว่างจ้า เป็นการช่วยเหลือพระลักษมณ์ทางอ้อม

พระอาทิตย์ เป็นพระเอกบนท้องฟ้าในยามกลางวัน ส่วนพระจันทร์นั้น จะคือนางเอกของสวรรค์ในภาคกลางคืน พระอาทิตย์เป็นเทพเจ้าแห่งการเกษตรกรรม และการครองชีพในกลางวัน พระจันทร์ก็เช่นเดียวกัน เป็นนางเอกแห่งท้องนภาภาค อัมมิตมิตสนิทของราตรีกาล เป็นที่นับถือกันในระหว่างพวกโจร หรือ พวกมิชฉาจิฐิ และพวกเดินทางกลางคืน ที่ต้องอาศัยแสงจันทร์

ประวัติความเป็นมา หรือชาติกำเนิดของพระอาทิตย์นั้น แบ่งออกเป็นสองนัย คือ ความเชื่อของพวกตะวันตก ได้แก่ กรีก โรมัน และความเชื่อของพวกตะวันออก ได้แก่ ฮินดู หรือ พราหมณ์ ซึ่งฝ่ายหลังนี้ มีมากมายหลายคัมภีร์ด้วยกัน เช่น คัมภีร์พระเวท คัมภีร์ไตรเพท คัมภีร์ปุรณะ ฯลฯ และยังได้กล่าวถึงพระองค์ท่านในเรื่องต่าง ๆ มากมาย เช่น ในรามายณะ , มหาภารตะ , หริศวัต ฯลฯ ดังจะได้แนะนำเสนอให้รับทราบกันต่อไปนี้

ความเชื่อของพราหมณ์ (ฮินดู) ซึ่งแพร่หลายต่อไปยังหลายประเทศในซีกโลกตะวันออก ใน **คัมภีร์ไตรเพท** กล่าวว่า มีถึง ๘ องค์ มีชื่อต่าง ๆ กัน เชื่อกันว่าทั้ง ๘ องค์นั้น เป็นโอรสของพระกศุปะประชาบดี กับ พระนางอุทิตี แต่ได้ทอดทิ้งพระมรดกตามณะทะเลเสียองค์หนึ่ง คงนำไปเผ่าพระเป็นเจ้าเพียง ๗ องค์ ต่อมาไกลเกลียดกลงกันได้ จึงยอมรับพระมรดกตามณะทะเล เป็นอาทิตย์ ด้วย จึงรวมเป็นพระอาทิตย์ ๘ องค์ ได้แก่

๑. วรุณาทิตย์ ๒. มิตรอาทิตย์ ๓. อริยมนาทิตย์ ๔. ภคาทิตย์ ๕. อองศาทิตย์ ๖. อินทราทิตย์ ๗. ชาติราทิตย์ ๘. สุริยาทิตย์

องค์ที่มีนามว่า **สุริยาทิตย์** นี้แหละ คือ **พระมรรตตามณะทะเล** ที่พระมารดา คือ พระนางอุทิตี ไม่พาไปเผ่าพระผู้เป็นเจ้า จะด้วยเหตุผลกลใดไม่ทราบ จึงไม่ได้อยู่บนเทวโลกอย่างพระอาทิตย์องค์อื่น ๆ ทั้ง ๗ องค์แรก จึงคงเที่ยวขบถจรอยู่ระหว่างเทวโลก กับ มนุษย์โลก ครอบทั่วทุกวันนี้

ตามคัมภีร์พระเวท พระอาทิตย์ จะมีนามนัยหนึ่งว่า **พระสุรย์** หรือ **พระสุริยเทพ** มีหน้าที่ให้แสงสว่าง และความอบอุ่นต่อมนุษย์ สัตว์ และพืชพันธุ์บนพื้นโลกนี้ มีบางแห่งเรียกว่า **สวิตฤ** (สวิตฤ) **ชีราชรถเทียมม้าสีแดง ๗ ตัว**

มีเรื่องเล่าว่า พระสุริยเทพ มีชายาหลายนาง แต่ที่ปรากฏนามเสมอ ๆ ได้แก่ **นางสังญา** ซึ่งเป็นธิดาของพระวิศวกรรม หรือ พระวิศณุกรรม มีพระโอรสด้วยกัน ๒ พระองค์ คือ พระมนูไวยัสวัต (หรือ อีกนามหนึ่งว่า ทาวัสตยปรต) และ พระยม (หรือ พระธรรมราชา) และมีพระธิดา ๑ พระองค์ คือ พระนางยมี (หรือ ยมูนา) ซึ่งเป็นชื่อแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำยมนา หรือ ยมูนา)

เนื่องจากพระสุริยเทพมีพระวรกายรุ่งโรจน์ ร้อนแรง เหลือทน **นางสังญา** จึงให้ **นางฉายา** (คือ เสกตัวแทนเอาไว้) ไปเป็นเมียแทน ส่วนตนนั้นก็ออกบวชบำเพ็ญพรตเป็น **โยคี** นี้ อยู่ในป่า และไม่ต้องการให้พระสวามีจำใจ จึงจำแลงแปลงร่างเป็นมา มีฉายนามว่า **อัศวิน** อย่างไรก็ตาม พระสุริยเทพก็มีอิทธิฤทธิ์เหมือนกัน เมื่อรู้ความจริงเขา จึงแปลงร่างไปสมสู่ เป็นคู่ผัวตัวเมีย จนเกิดลูกแฝดด้วยกัน คือ **อัศวิน** กับ **เวรนต์** แล้วจึงพาพระนางกลับมายังสำนักเดิมของตน

ฝ่ายพระวิศวกรรมผู้พ่อตา (ในปางที่แยกมาจากพระวิษณุ หรือ พระอิศวร จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พระวิษณุกรรม) จึงจับพระสุริยะมากลึง เพื่อขจัดภูตผีภยันตรายที่สว่างมาก ๆ ออกเสีย ๑ ส่วน ใน ๘ ส่วน ผิดที่ขูดออกไปนั้น หากปล่อยให้ตกลงยังพื้นโลก ก็จะทำให้โลกใหม่เป็นจัญ ผอตาจึงได้นำไปสร้างเป็น จักรู ถวายพระนารายณ์ **ตรีศูล** ถวายพระอิศวร **ตรีวัชระ** (ตรีเพชร) ถวายพระอินทร์ **คทา** (ไม้เท้า) ถวายท้าวเกวเร (หรือ ท้าวเวสสุวัณ) **หอก** ถวายแด่พระขันธกุมาร และนอกจากนี้ยังนำไปสร้างเป็นอาวุธแจกจ่ายให้เทพยดาอื่น ๆ อีก จำนวนมาก

ในรามายณะ หรือ **รามเกียรติ์** กล่าวว่า พระสุริยเทพ หรือ พระอาทิตย์ เป็นบิดาของ พญาสุครีพ

อัน เกิดแก่งนาง สวาหะ ลิงผู้ครองนครกษิกินธยา (ชิตชิน) **ในมหาภารตะ** ว่าเป็นบิดาท้าวภระณะ ผู้ครองแคว้นนครราชภูริ (เมืองเบงคอล) ผู้เป็นเสนาบดีแม่ทัพฝ่ายโกทร **ในทริศวัต** ว่าเป็นบิดาของพระมนูไว้สวัสดิ์ ซึ่งเป็นบิดาของ ท้าวอิกษวากุ ผู้เป็นบรมชนกแห่งกษัตริย์สุริยวงศ์ ผู้ครองนครศรีโยธยา และ นครมิถิลา และ พระมนู ๆ นั้น ยังมีพระธิดาชื่อ พระนางอิลลา ซึ่งต่อมาได้เป็นพระมเหสีของ พระพุทธเทวราช พระพุทธกับพระนางอิลลา มีโอรส คือ ท้าวปुरुรพ บรมกษัตริย์แห่งจันทรวงศ์ ก็มีความนิยมกันว่า คราวพระสุริย แปลงเป็นมาอยู่เนั้น ได้พบพระฤๅษี ชื่อ ยาญญวัลกย ได้บอก พระอรชุนย์ชूरเวท ให้แก่ พระยาญญวัลกย

พระอาทิตย์ หรือ พระสุริยาทิตย์ ถ้ากล่าวในหมู่เทวดา กลุ่มดาวตรีทศเคราะห์ เรียกว่า ะวี (ระวี หรือ ระพี) และยังมีชื่อต่างกันไป เช่น ทินกร (ผู้ทำวัน), ทิวากร (ผู้ทำวัน), ภาสกร (ผู้ทำแสงสว่าง), ประภากร (ผู้ทำแสงสว่าง), อากาศ (ผู้ทำแสงสว่าง), สวิตถ (ผู้เลี้ยง), อรหติ (ผู้เป็นใหญ่ในวัน), โลกจักษ (ผู้เป็นตาโลก), สหสสรกิระณะ (ผู้มีแสงพันหนึ่ง) และ วิกรรตตะณะ (ผู้ถูกขุดแสงออก)

ในคัมภีร์ไตรเพท ยังกล่าวไว้ว่า พระสุริยาทิตย์ นั้น มีเนตร (ตา) เป็นทอง มีกร (แขน) เป็นทอง และมีชีวหา (ลิ้น) เป็นทอง ทรงรถเทียมม้าเทวดาขาว แต่ในคัมภีร์ปุรณะ แสดงว่า รูปร่างพระอาทิตย์ มีสีกายแดงแก่ มี ๓ เนตร ๔ กร ถือดอกบัว ๒ ข้าง อีกสองข้าง ข้างหนึ่งไหวพร อีกข้างหนึ่งกวักใหญ่ขานั่งมาบนดอกบัวหลวง มีรัศมีเปล่งปลั่งรุ่งโรจน์อยู่รอบกาย **มีสารถี** คือ **พระอรุณ**

ราชรถของพระอาทิตย์นั้น ท่านว่า เทียมด้วยม้า ๗ ตัว แต่บางคัมภีร์ว่า ความจริงเทียมด้วยม้าตัวเดียว แต่มี ๗ หัว เช่นเดียวกับนาค ๗ หัว มีตัวเดียวนั่นเอง ที่กล่าวแตกต่างกันไป เนื่องจากนักปราชญ์ทางศาสนาฮินดู ต่างมีหลากหลายความคิดแล้วแต่จะกล่าวสรรเสริญยกย่องเทพเจ้าของตน เลอเลิศประเสริฐศรีเพียงใดนั่นเอง

แต่ในทางโหราศาสตร์ไทย ท่านว่า พระอาทิตย์ มีผิวกายดำแดง ผิวเนื้อสองสี พื้นทับทิมประดับอาภรณ์ ด้วยเครื่องทรงเป็นแก้วมณีแดง หรือ ปัทมราคะ ทรงราชสีห์ เป็นพวหนะ เป็นเทพที่อุบัติขึ้นในจักรวาลก่อนดาวพระเคราะห์ทั้งมวล เป็นธาตุไฟ รอนรุ่งโรจน์ร้ายแรงยิ่ง มีกำลัง ๖ ทางศาสนาฮินดูเรียกว่า “**สุริยเทพ**” สถิตอยู่เบื้อง ทิศอีสาน แปลว่า “**ทิศแห่งพระผู้เป็นเจ้าผู้ยิ่งใหญ่**”

ส่วนชาติกำเนิดนั้น ท่านว่า เคยกระทำบุญกุศลกรรมที่สร้างไว้แต่ปางบรรพ์ ด้วยการเคยทำบุญตักบาตรข้าวสุกบรรจุด้วยขันทองคำ แต่พระภิกษุสงฆ์ในอดีตกาล พระอุศวรจึงได้นำเอาศีระราชสีห์จำนวน ๖ ตัว มาหอดด้วยผาแดง ปลุกเสกด้วยคาถาอาคมขลัง ด้วยเดชพระเวทย์กล้าแข็ง ศีระราชสีห์นั้น จึงกลับกลายเป็น “**พระอาทิตย์เทพบุตร**” มีกายสีแดง สถิตอยู่บนวิมานเหนือดวงอาทิตย์ มีอำนาจครอบครองวิมาน ฉะนั้น พระอาทิตย์ จึงมีกำลัง ๖ ตามชาติกำเนิด และมีอุปนิสัยรักยศ รักอำนาจ และหยิ่งด้วยเกียรติคุณ เกียรติยศศักดิ์ศรี มีมานะอดทน และเจ้าชูเชื่อนในความรูความสามารถของตน สมกับหลักเกณฑ์ของโหรโบราณท่านว่า “**ดูยศศักดิ์อิฐฐาน ใหญ่อาทิตย์**”